

BEŞİR GÖĞÜŞ 100 YAŞINDA

Nermin Küçükceylan

Dil Derneği Genel Yazmanı

Beşir Göğüş Anma ve Ödül Töreni Açış Konuşması

12 Şubat 2015

Eğitimci, Yazar Beşir Göğüş'ün Sevgili Dostları,

Değerli Konuklarımız,

Hoş geldiniz.

Türk Devriminin yapıcısı Mustafa Kemal Atatürk'ü, bu devrime emek veren, yaşamını yitiren aydınları saygıyla anıyor, Atatürk Devrimini yaşatma savaşımını sürdüren bütün aydınlarla da saygı ve sevgilerimizi sunuyoruz.

Beşir Göğüş'ün 100. doğum gününü Göğüş ailesinin Derneğimize armağanı olan Dil Derneği Beşir Göğüş Türk Dili ve Edebiyatını Geliştirme Ödül töreniyle kutluyoruz.

Bu yıl ödülün bir çocuk edebiyatı yapıtına verileceği duyurulmuştu. İlgi çok yoğun ve güzeldi. Buradan katılımcı yazarlarımıza teşekkür ediyorum.

Seçici kurul üyeleri, onlarca yapıtı değerlendirdiler, yoruldular. Derneğimiz adına onlara da çok teşekkür ediyorum.

Dilek Göğüş Ülgüray, Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün, Prof. Dr. Sedat Sever, Ayla Çınaroğlu ve Zekeriya Kaya'dan oluşan kurul, ödülü oybirliğiyle **Adnan Binyazar'ın Günişiğine Yolculuk/Varış** (Can Çocuk Yayınları) adlı yapıtına vermeyi kararlaştırdı.

Bu yıl bu ödülün; çalışkan, üretken, dilimizin ezgisini yapıtlarına sindirmiş bir yazarın yapıtına, Beşir Göğüş'ün birlikte dirsek çürüttüğü arkadaşına, bir dostuna verilmesi, daha doğrusu onların bu ödül aracılığıyla buluşmaları beni çok duygulandırdı. Derneğimiz adına Sayın Binyazar'ı kutluyorum.

Öğretmenlik alışkanlığı, Beşir Göğüş'ün sözlerinden, anılarından alıntılar yaptığım kitapları da yanımda getirdim. Bu iki yapıtı, **“Düğümler Düşünceler Anılar”** ve **“Ardında Kalan Belgeler”**i Ocak 2013'te yayımlatıp Dil Derneği'ne bağışlayan Sevgili Dilek Göğüş Ülgüray'a bütün dilseverler adına yeniden teşekkür ederiz. Kitaplar gibi bu tören de bizlere Göğüş ailesinin unutulmayacak bir armağanıdır. Sağ olsunlar!

Burada ben yalnızca bir aracıyım. Bugün Beşir Göğüş'ün kalemi konuşacak; çünkü konuşmamın büyük bir bölümünü biraz önce sözünü ettiğim iki kitaptan alıntılarla oluşturdum; çünkü Öğretmenlerin Öğretmeni Beşir Göğüş, öğretmeyi sürdürüyor.

Onu anlatmak öyle birkaç dakikaya sığacak gibi değil; ancak devrimciliğine, çalışkanlığına, üretkenliğine kısaca değinmeye çalışacağım.

12 Şubat 1915'te Gaziantep'te doğdu. Savaşla başladı yaşamı. Mücadeleyi, yokluğu, varlığı gördü. Savaşımı sürdürdü yaşamı.

Eğitimin çağdaşlaşması savaşımı...

Atatürk Devrimlerini ete kemiğe büründürme savaşımı...

Dilimizin özleşmesi savaşımı...

Çalışmaya, incelemeye, üretmeye sevdalıydı. Anılarında, **“İmzamlı bir yayın yapmamışsam, yıl boş geçti, derim”** diyordu.

Onu yakından tanıyanların belleklerindeki görüntüsü; uyumu, inceliği, temizliği ve dozunda uysallığıydı. Kendisi uysallığını anılarında şöyle dillendiriyor:

“Hey gözünü sevdiğim devam ve uysallık... Devam ettiğim zaman bir şeyler meydana çıktı. Uysallığa gelince kavga iyi değil; insanları anlamaya çalışmak onları yatıştırıyor. Her noktada haklısın demek de insanlık değil; yanlış söylediği zaman reddedildiğini bilmeli insanlar, o zaman daha da uyanık ve saygılı olurlar.”

Beşir Göğüş, sevgiyle yoğrulduğunu, sevilmenin sevmekten geçtiğini özümlediğini yine anılarındaki şu sözlerle berkitir:

“Bu yıl insanlara daha çok yaklaştım, daha çok sevildim sanırım. İnsan önce kendini sever, seversen sevilirsin. Demek isterim ki, sevdiğin insan, sana iyi der; o da seni sever. Ben insanları daha çok sevmeye çalıştım, daha çok sevildim.”

Kızları Sevgili Dilek ve Sezen'den söz ederken sevgiyle içinin titreyişi kalemine yansır. Damadı Metin Bey hep yanı başlarındadır, ilgisi Beşir Bey'i çok mutlu eder. Eşine duyduğu saygının yanında sevgisi anılarında 'Cemilecik' sözüyle özdeşleşir. Torunları Deniz ve Defne onun gözbebekleridir.

Beşir Göğüş, Atatürk Devrimini yaşayan, yaşatan ilkeli biri olarak her zaman genç kaldı. Çok sevdiği, hayran olduğu Atatürk ne diyordu: **“Benim anladığım gençlik, bu devrimin düşüncelerini ve ideolojisini benimseyip, gelecek kuşaklara götürecek kimselerdir. Benim nazarımda yirmi yaşında bir yobaz ihtiyardır; yetmiş yaşında bir idealist ise güçlü bir gençtir.”**

Göğüş, ulusunu sever; ulusunu seven kişinin dilini de seveceğini bilir onu yüceltmek, zenginleştirmek için **sözlükler, Türkçe ve Dilbilgisi kitapları, öğretmen kılavuz kitapları** yazar. Dil Devriminin gerçekleşmesi için yaşamı boyunca çalışır.

Emekli olduktan sonra Türk Dil Kurumuna çağırılması onu çok mutlu eder. Ömer Asım Aksoy gibi yılmaz bir dil devrimcisi, bir başöğretmen, bir ustayla yıllarca çalışır.

Atatürk'ün Türk Dil Kurumu, 12 Eylülcülerce kapatılır. Beşir Göğüş'ün de içinde bulunduğu Atatürk Devriminden vazgeçmeyenlerce Dil Derneği, Türk dilinin özleşmesine, gelişmesine, Dil Devriminin güçlenmesine katkıda bulunmak, bu konularda uğraş verenler arasında dayanışma sağlayarak uygar ve barışçı çabalarla bilimsel, yazınsal, ekinel, sanatsal etkinliklere ağırlık verip öncülük etmek için 22 Nisan 1987'de kurulur.

Dil savaşı hiç bitmedi; Çünkü karşıdevrim, kimi gizli kimi açıktan hep sürdü, dilimizin özleştirilme çalışmaları hep suçlandı. Bakın Beşir Göğüş bununla ilgili neler söylüyor:

“Cumhuriyet çağında yeni sözcükler Türkçe kök ve eklerle yapıldı. Yeni bir yön ve yöntemle gelişen bu oluşuma ‘Dil Devrimi’ dendi. Yeni terimleri yapanlar, ilgili kavram alanlarında çalışan bilim adamları ve uzmanlardır. Bu çalışmalar sonucu olan ürünlere uydurma, ahenksiz diyenler, yalnız birkaç sözcüğe değil, çoğunlukla Dil Devrimine karşı kimselerdir. Bu tutum ise Türkçenin kendi temeli üzerinde zenginleşmesine, çağdaşlaşmasına karşı olmaktadır ki ulusseverlikle bağdaşır yanı yoktur.”

Ben de çocukluğumda ‘uydurma’ sözünü çok duymuştum; o zaman olan bitenin bilincinde değildim. Bir CHP’li olan babam “Tercüman” okuruydu; ama sürekli yazılanları da eleştirirdi. Sanırım o günlerde Cumhuriyet gazetesi memleketim Zile’ye ulaşamamıştı. Tercüman’da dilin özleşmesine savaş açan köşeyazarları vardı. Bunlar TDK’nin, milli düttürü, gök konuksal avrat...” gibi sözcükler uydurduğunu yazarlardı. **Tabii ki külliye yalan!...**

Aynı yalanı yıllarca dillerine doladılar ve bilisiz insanları kandırmada her zaman etkili oldular ne yazık ki!

Geçenlerde yine siyasi gündemi değiştirmek için hortlatılan ‘Osmanlıca’ tartışması...

Bir dil ki yazılır ama konuşulmaz, yazılır ama anlaşılmaz, bir dil ki kendi özünü taşımaz; onu yadsır. Bir dil ki halk onu kullanamaz. O dil nasıl bizim, nasıl zengin olabilir?...

İşte, sorun hep aynı olduğu için Beşir Göğüş yanıtlasın istiyorum. **”Osmanlıca Zengin Miydi?”** yazısında şöyle diyor:

“Türk dilinin İslam dini etkisi altında Arapça, Farsça sözcükler alıp Osmanlı İmparatorluğu yönetiminde yazı dili olarak kullanılan evresine, bugün dilciler ve yazıncılar ‘Osmanlıca’ diyorlar. Aynı çağda, Osmanlı yönetimindeki Türk halkı, temiz bir Türkçe konuşuyordu.

Osmanlıca o çağın yönetimi için yeterli olduğu gibi, yazın sanatı (daha çok şiir) alanında unutulmaz ürünler verdi; düzyazıda ise, dindışı özgür düşünce doğmamış olduğu için, ne gelişti ne de kalıcı yapıtlar oluşturabildi. Osmanlı İmparatorluğu 19. yüzyılın ikinci yarısında Batı uygarlığına girmeye başlayınca, bilginlerimiz Osmanlıcanın müspet ve toplumsal bilim kavramlarını anlatacak terimlerden yoksun olduğunu gördüler; demek ki Osmanlıca çağdaş uygarlığa göre yetersizdi, zengin değildi. Yazın sanatçıları da Divan Edebiyatı diliyle gazete çıkarılamayacağını, roman ve tiyatro yazılamayacağını anladılar.”

* * *

Değerli Konuklarımız, Sevgili Beşir Göğüş Dostları,

Dil Derneği olarak devrimci duruşumuzu koruyor, Atatürk’ün gösterdiği akılcı yolda savaşımızın süreceğini bir kez daha yineliyoruz. Konuşmamı, Beşir Göğüş’ün bizi güçlü ve birlikte olmaya çağıran şu sözleriyle noktalıyorum:

“Tarih tanıyabildiği en eski çağdan beri Türk halkını çetin bir yaşam savaşı içinde gösterir. Yenmiş, üstün olmuş; yenilmiş, yoksul düşmüş. Akınlar gibi akıcı, değişken bir yaşam. Ama hep özgür. Yalnız ekmek için değil, özgür olmak için de sürdürülüyor bir savaş-yaşam.

Bu savaş-yaşam içinde birbirimize sevgi, tutkunluk, özveri gerek; ayrılırsak dayanamaz yok olup gideriz.”

Her zaman Öğretmenimiz Beşir Göğüş, ışıklar içinde kal. Saygılarımla.